

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2026-65971 van:

Mevrouw XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend in De Woenselse Poort, afdeling Volte 2B, onderdeel van GGzE, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 26 februari 2026 een klaagschrift, gedateerd op 25 februari 2026, van XXXX, hierna te noemen klaagster.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen het rookverbod dat heeft gegolden voor klaagster van 1 oktober 2022 tot 1 december 2023.

Klaagster heeft zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon, hierna te noemen: 'PVP.

De klachtencommissie heeft besloten om de klacht schriftelijk te behandelen. Naar aanleiding van de uitspraak met betrekking tot het rookbeleid van de rechtbank Oost-Brabant in oktober 2025 heeft de klachtencommissie een onderbouwing van het verzoek van schadevergoeding van klaagster ontvangen bij haar klacht, op 26 februari 2026. De reactie van de instelling op deze onderbouwing is door de klachtencommissie ontvangen d.d. 12 maart 2026.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- het rookverbod dat heeft gegolden in de instelling van juli 2022 tot december 2023 waarbij klaagster zich beroept op de periode van 1 oktober 2022 tot 1 december 2023.

3. Standpunt van klaagster

Klaagster verzoekt de klachtencommissie om haar klacht gegrond te verklaren. Zij verzoekt tevens om schadevergoeding.

Klaagster stelt zich op het standpunt dat zij veel last heeft gehad van het rookverbod, dat voor klaagster heeft gegolden van oktober 2022 tot december 2023. Klaagster laat weten: *ik heb daar last van gehad, zoals veel stress. Ook gewoon het gevoel dat je wil roken, maar niet kan roken. Volgens mij heet dat zucht.*

Klaagster beroept zich op diverse momenten gedurende de periode waarin het rookverbod in de instelling heeft gegolden waarop zij "betrapt" werd met rookwaar. Ook werd klaagster beschuldigd van handel in rookwaar. Verder moest klaagster een keer de tuinpas inleveren omdat zij gerookt had in de tuin. Zo zijn diverse maatregelen te lezen in de door klaagster aangeleverde rapportages.

Klaagster ontving nicotinepleisters en nicotinekauwgom echter dat heeft niet geholpen wat klaagster betreft.

Klaagster herinnert zich van die tijd dat zij met tien andere cliënten buiten stond te roken, met zijn allen met één sigaretje. Klaagster had het gevoel dat haar rookgedrag gelijk werd gesteld aan junkgedrag, waaronder klaagster geleden heeft.

Subsidiar heeft de PVP namens klaagster aangegeven dat in de gevraagde onderbouwing de ervaren stress en spanning bij klaagster, als gevolg van het rookverbod, aangetoond wordt gedurende de gehele periode waarin het gold voor klaagster: van 1 oktober 2022 tot december 2023.

4. Standpunt van verweerster

Volgens verweerster is de schade voor klaagster in haar onderbouwing van de schadevergoeding niet aannemelijk gemaakt. Zij verzoekt de klachtencommissie om het verzoek om schadevergoeding af te wijzen of, als toch schadevergoeding zou worden toegekend, deze te matigen tot de twee dagen waarop klaagster blijkens de rapportages daadwerkelijk en aantoonbaar last heeft gehad van het rookverbod. Dat is op de navolgende dagen: 7 februari 2023 en 14 september 2023.

Dat klaagster is beschuldigd van handel in rookwaar en dat regelmatig rookwaar is gevonden bij klaagster op de kamer, geeft geen lijdenslast aan voor wat betreft het niet mogen roken.

5. Bevoegdheid van de klachtencommissie

Aan klaagster was ten tijde van het indienen van de klacht de strafrechtelijke maatregel terbeschikkingstelling met dwangverpleging opgelegd. Op personen die om die reden zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis zoals GGZE/De Woenselse Poort, is op grond van artikel 9:1 Wvggz de klachtprocedure van deze wet van toepassing. Klaagster klaagt over de beslissing over toepasselijkheid van de huisregels zoals bedoeld in artikel 8:15 Wvggz, zodat de klachtencommissie bevoegd is van de klacht van klaagster kennis te nemen.

6. De beoordeling van de klachten

Klaagster klaagt over het rookverbod dat in de instelling gold in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023, voor klaagster van 1 oktober 2022 tot en met 30 november 2023. De klachtencommissie neemt tot uitgangspunt dat de Rechtbank Oost-Brabant in haar uitspraak d.d. 30 november 2023 dit rookverbod onrechtmatig heeft verklaard.

De klachtencommissie heeft er kennis van genomen dat er inmiddels andere ggz- en penitentiaire instellingen in Nederland zijn die een algeheel rookverbod hebben ingesteld. Ook is de jurisprudentie op dit punt in ontwikkeling. Zo heeft de RSJ in twee uitspraken van 21 maart 2025 de klachten met betrekking tot het algehele rookverbod in de forensisch psychiatrische instelling Van Mesdag ongegrond verklaard. Ook heeft de rechtbank Amsterdam in een recente uitspraak van 10 juni 2025 overwogen en beslist dat een bij een andere Wvggz instelling geldend algeheel rookverbod wél rechtsgeldig mocht worden ingesteld op basis van de aldaar geldende huisregels. Hieronder volgt een chronologische opsomming van de uitspraken van de rechtbank Oost-Brabant hieromtrent.

De klachtencommissie is van oordeel dat de betreffende uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en voormelde uitspraak van de Rechtbank Amsterdam er niet toe leiden dat het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023 thans wel als rechtmatig beoordeeld kan worden. Daaraan ligt het volgende ten grondslag.

De rechtspositie van klaagster in de instelling wordt beheerst door de Wvggz. Op basis van deze wet is de rechtbank de aangewezen beroepsinstantie ter zake van klachten over verplichte zorg en niet de RSJ.

De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 is in kracht van gewijsde gegaan en er zijn geen recentere uitspraken van die rechtbank of de Hoge Raad bekend met een ander oordeel over het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 blijft derhalve leidend voor de klachtencommissie ten aanzien van klachten over het algehele rookverbod in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klacht van klaagster ziet op het algehele rookverbod in deze periode.

Met verweerster is de klachtencommissie van oordeel dat de klachten die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en van de Rechtbank Amsterdam d.d. 10 juni 2025 wel grote gelijkenissen vertonen met de onderhavige klacht. Ook heeft de instelling vergelijkbare afwegingen moet maken tussen het zelfbeschikkingsrecht van rokende patiënten ten opzichte van de het recht op lichamelijke integriteit van niet rokende patiënten en medewerkers en de veiligheid binnen de instelling. Niettemin heeft de instelling in haar verweerschrift geen nieuwe feiten of omstandigheden naar voren gebracht op basis waarvan de klachtencommissie thans tot een ander oordeel komt dan de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023. Zo beschikt de klachtencommissie niet over een (actueel) onderzoeksrapport waarin de risico's van het (beperkt) toestaan van roken binnen de instelling voor de algehele veiligheid worden uiteengezet of geduid. Een dergelijk rapport was bijvoorbeeld wel voor handen in de zaken die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025. Daar komt bij dat door verweerder desgevraagd is aangegeven dat er niet een nieuw algeheel rookverbod geldt binnen de instelling, dan wel dat er op korte termijn een nieuw algeheel rookverbod wordt ingevoerd.

Hoewel het de klachtencommissie duidelijk is geworden dat de instelling het algehele rookverbod met de beste intenties voor haar patiënten en medewerkers heeft ingevoerd, zijn er thans geen termen aanwezig om een ander oordeel te vormen over het rookverbod in de instelling in de periode van (voor klaagster) 1 oktober 2022 tot en met 30 november 2023, dan het oordeel van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023.

Gelet op het vorenstaande komt de klachtencommissie tot de slotsom dat de klacht van klaagster **gegrond** is.

7. Schadevergoeding

Nu de klachtencommissie de klacht van klaagster gegrond verklaart met betrekking tot het rookverbod, kent zij een schadevergoeding toe aan klaagster ten laste van de instelling.

Vanwege de diverse uitspraken van de rechtbank Oost-Brabant, welke de klachtencommissie dient te volgen, volgt hierna een overzicht van het algemene kader en een chronologie van de uitspraken van de rechtbank.

1. Algemeen kader

De rechtbank Oost-Brabant heeft inmiddels meerdere keren beslist dat het algehele rookverbod dat binnen GGZE heeft gegolden van 1 juli 2022 tot 30 november 2023 niet kon worden gebaseerd op de juridische grondslag waaraan huisregels dienen te voldoen. Huisregels regelen de veiligheid en de ordelijke gang van zaken en de rechtbank is van oordeel dat GGZE onvoldoende heeft kunnen onderbouwen dat een algeheel rookverbod (dus ook in de buitenlucht) noodzakelijk was voor die veiligheid en die ordelijke gang van zaken.

De chronologie in de uitspraken van de rechtbank is als volgt:

Bij beschikking van 30 november 2023 (ECLI:NL:RBOBR:2023:5564) heeft de rechtbank geoordeeld dat GGZE onvoldoende heeft kunnen onderbouwen dat het algehele rookverbod noodzakelijk is voor de ordelijke gang van zaken en de veiligheid binnen de accommodatie. Een verzoek om schadevergoeding heeft de rechtbank toen afgewezen omdat de klager in die zaak zijn verzoek om schadevergoeding onvoldoende had onderbouwd.

De klachtencommissie heeft daarop deze lijn van de rechtspraak gevolgd blijkens haar beslissing van 27 december 2023 (2023/062). Klachten tegen het algehele rookverbod zijn daarop gegrond verklaard en klagers dienen de schadevergoeding die zij op basis daarvan verzoeken te onderbouwen. Daarbij heeft de klachtencommissie verder overwogen dat het slechts verzoeken om een willekeurig bedrag aan schadevergoeding niet kan worden toegewezen. Zo'n verzoek dient te worden onderbouwd.

Bovendien heeft de klachtencommissie in deze beslissing overwogen dat het niet zo kan zijn dat als een klaagster als gevolg van het algehele rookverbod in het illegale circuit rookwaar koopt tegen (veel) hogere prijzen hij deze 'meerkosten' bij wijze van schadevergoeding op de instelling zou kunnen verhalen. Het kan immers niet zo zijn dat het feit dat er kennelijk -al dan niet illegale- handel in rookwaar bestaat die handel dan via de weg van de schadevergoeding door de instelling zou worden gefinancierd.

Bij beschikking van de Rechtbank Oost-Brabant van 7 juni 2024 (ECLI:NL:RBOBR:2024:3235) heeft de rechtbank opnieuw geoordeeld dat het algehele rookverbod niet geldig was en vervolgens ook beslist dat het ook mogelijk is om schadevergoeding te vragen als een klacht, die betrekking heeft op onjuiste toepassing van de huisregels, gegrond wordt verklaard.

In diezelfde beschikking heeft de rechtbank voorts beslist dat het 'aannemelijk' is dat een klager als gevolg van het algehele rookverbod nadeel heeft ondervonden in de vorm van spanning en frustratie op grond waarvan er recht bestaat op een schadevergoeding naar billijkheid. Het niet mogen roken werkt aldus de rechtbank spannings- en frustratie-verhogend. In de onderhavige zaak bleek dat meerdere keren uit de voortgangsrapportages. De rechtbank heeft op basis daarvan een schadevergoeding van € 100,- per maand toegekend over een periode van 14 maanden (€ 1.400,-).

De klachtencommissie heeft daarop deze lijn van de rechtbank -in het algemeen- gevolgd, onder andere in haar beslissingen van 9 oktober 2024 (2024-039) en 28 juli 2025 (2025-53268) en de klachten over het algehele rookverbod gegrond verklaard en een schadevergoeding van € 100,- per maand toegekend dat het rookverbod in een individueel geval heeft gegolden.

In juli 2024 heeft het Landelijk Overleg Vakinhoudelijke Voorzitters (LOVF) van de Rechtspraak de Oriëntatiepunten voor schadevergoeding in verplichte zorgzaken gepubliceerd.

Onder verwijzing naar deze Oriëntatiepunten heeft de rechtbank Oost-Brabant in haar beschikking van 13 oktober 2025 (ECLI:NL:RBOBR:2025:7358) overwogen en beslist dat een cliënt aanspraak kan maken op een vergoeding van € 20,- per dag dat hij aan de hand van (bijvoorbeeld) de voortgangsrapportages aannemelijk kan maken dat hij 'enige schade' heeft geleden als gevolg van het algehele rookverbod. Daarbij verwijst de rechtbank specifiek naar gevoelens van frustratie en spanning en (dus) niet naar materiële schade, bijvoorbeeld omdat een cliënt in het illegale circuit meerkosten heeft moeten maken om ondanks het rookverbod toch rookwaar te kunnen bemachtigen.

De klachtencommissie acht het op zich genomen aannemelijk dat het algehele rookverbod in de periode van juli 2022 tot en met 30 november 2023 gevoelens van enige spanning en frustratie kunnen hebben opgeroepen bij klaagster, maar gelet op de huidige stand van de rechtspraak ligt het dan op de weg van klaagster om die gevoelens van spanning en frustratie op enigerlei wijze aannemelijk te maken. Daarvoor heeft klaagster enkele verpleegkundige rapportages overgelegd uit de periode waarin het rookverbod gold. Uit die onderbouwing blijken echter slechts enkele dagen waarop klaagster lijdenslast, spanning en stress ervaarde door het rookverbod. Controlemaatregelen of andere maatregelen die verband hielden met het rookverbod -die ook uit de rapportages blijken- hebben niet aantoonbaar aanleiding gegeven tot gevoelens van stress, spanning of zucht zodat de klachtencommissie voor die dagen ook geen schadevergoeding zal toekennen.

De PVP vermeldt namens klager: het is onwaarschijnlijk dat een verstokte roker, omdat er niet (meer dan een paar dagen) gerapporteerd is over diens frustratie en spanning, opeens geen frustratie en spanning meer ervaart. Dit zou betekenen dat een klager m/v binnen een paar dagen opeens helemaal zou moeten zijn afgekickt. De klachtencommissie wijst PVP erop dat het aan klager m/v is om diens gevoelens van spanning en frustratie aannemelijk te maken. Dat kan ook op eventuele andere wijze dan via het overleggen van verpleegkundige rapportages.

Nu klaagster zelf slechts enkele rapportages overlegt waaruit nu juist van die gevoelens van spanning en frustratie niet voldoende blijkt, kan de klachtencommissie slechts op basis van die aangeleverde informatie schadevergoeding toekennen.

Uit de onderbouwing blijkt volgens de klachtencommissie wel op de navolgende dagen dat klaagster stress, spanning en/of zucht heeft ervaren: 7 februari 2023 en 14 september 2023, dus op 2 dagen waarvoor de klachtencommissie een schadevergoeding zal toekennen van 2 x € 20,-: een totaalbedrag van € 40,-.

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart:

- de klacht van klaagster met betrekking tot het rookverbod dat heeft gegolden voor klaagster van 1 oktober 2022 tot 1 december 2023

-

GEGROND;

- kent aan klaagster een schadevergoeding toe van € 40,- ten laste van de instelling.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 19 maart 2026 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX en mevrouw XXXX, psychiater, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.